

Stockholm den 10 november 2025

R-2025/2092

Till Klimat- och näringslivsdepartementet
KN2025/01543

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 10 september 2025 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten (SOU 2025:88).

Sammanfattning

Advokatsamfundet ställer sig i huvudsak bakom betänkandets förslag, men vill särskilt framhålla följande.

Synpunkter

Det kan inledningsvis påtalas att Advokatsamfundet ser ett stort värde i att bestämmelserna i miljöbalken om användning av mark och vattenområden förs in i en separat lagstiftning. Detta eftersom en sådan föreslagen lagstiftning betonar att bedömningen av användning av mark och vattenområden inte enbart ska ske ur ett miljöperspektiv, utan ur ett helhetsperspektiv och utifrån en bedömning av vad som är en lämplig markanvändning för samhället vid en allsidig och samlad bedömning. Vidare är det positivt och i linje med tidigare utredningar att regeringens prövning begränsas till de ärenden som kräver ett ställningstagande från regeringen som politiskt organ, samtidigt som domstolarnas självständighet värnas samt en effektiv och

rättssäker process. I dessa delar hänvisar Advokatsamfundet till sitt remissyttrande över förslagen rörande en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet.¹

För att ett områdesanvändningsbesked på ett effektivt sätt ska bidra till syftet att klargöra förutsättningarna för en verksamhet i ett inledande skede, är det emellertid viktigt att beskedet kan ges tidigt i processen. Det är därför lämpligt att, som föreslås, ge verksamhetsutövare en möjlighet att ansöka om ett områdesanvändningsbesked innan en ansökan om tillstånd enligt miljöbalken har getts in. I de fall då regeringsprövningen sker senare, bör den inledas redan när det är klarlagt att det är fråga om en sådan verksamhet som omfattas av bestämmelserna, och det framstår som att denna tidpunkt bör kunna infalla betydligt tidigare än när en kungörelse av målet sker vid prövningsmyndigheten, och snarare senast i samband med att målet anhängiggörs, möjligen redan i samrådsfasen.

Advokatsamfundet anser att det är lämpligt att ett beslut om områdesanvändning är bindande endast i förhållande till prövningen enligt hushållningsbestämmelserna samt avseende allmänna intressen, men har inget att erinra mot att tillåtlighetsprövningen kvarstår i sektorslagstiftningen.

Som Advokatsamfundet påtalat i nämnda remissyttrande över betänkandet SOU 2024:11, bör det införas grundläggande förfaranderegler för regeringens prövning i lag. Det är inte lämpligt att regeringen beslutar om sin egen handläggning i förordningsform. Detta gäller såväl handläggning av ärenden om områdesanvändning enligt den nya lagen, som den tillåtlighetsprövning som kvarstår avseende väg, järnväg och allmän farled. Det är, enligt Advokatsamfundets uppfattning, inte en tillfredsställande ordning att det saknas bestämmelser om regeringens utrednings- och kommunikationsskyldighet, skyldigheten att motivera beslutet både såvitt avser faktabedömningar som beaktade intressen, samt på vilka bestämmelser regeringens intresseavvägningar grundas.

Slutligen kan anmärkas att ett positivt beslut om områdesanvändning bör få en betydligt längre giltighetstid än fem år, vilket framstår som en mycket kort tid med hänsyn till de verksamheter som kan komma ifråga för prövning.

¹ Se Advokatsamfundets remissyttrande den 31 maj 2024 över Regeringsprövningsutredningens betänkande Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet (SOU 2024:11).

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander